

De EU-Natuurherstelwet zorgt voor juridische zekerheid om de klimaat- en biodiversiteitscrisis aan te pakken

SERE Legal Working Group^{i ii}

Mei 2023

1. Het afzwakken of schrappen van de EU-Natuurherstelwet tast de rechtszekerheid voor een duurzame transitie aan

Het voorstel van de Commissie voor een EU-Natuurherstelwet (NHW) (juni 2022) is **een evenwichtig en baanbrekend wetsvoorstel** om de biodiversiteits- en klimaatcrisis aan te pakken en de biodiversiteits- en klimaatdoelstellingen voor 2030 tot 2050 te halen. De preventieve juridische strategieën die we in de verleden hanteerden zijn grotendeels mislukt: de meeste Europese habitats en soorten bevinden zich in een ongunstige staat van instandhouding. We hebben een **massale opschaling van het herstel van ecosystemen** nodig, aangezien dit één van de belangrijkste en meest effectieve maatregelen is om de huidige milieucrisis het hoofd te bieden en de overgang naar een duurzamere samenleving mogelijk te maken.

Het NHW zal **meer rechtszekerheid bieden voor lidstaten, bedrijven en belanghebbenden**. Het verschaft duidelijkheid over toekomstige doelstellingen en bevordert een eerlijke en rechtvaardige overgang naar een duurzame economie in heel Europa. Het schrappen of verzwakken van het NRL leidt alleen maar tot meer onzekerheden voor lidstaten, bedrijven en andere belanghebbenden.

2. Meer rechtszekerheid voor herstelverplichtingen

Herstelverplichtingen voor lidstaten bestaan al in de huidige wetgeving (bijv. Habitat- en Vogelrichtlijn, Kaderrichtlijn Water, Kaderrichtlijn Mariene Strategie). Natuurherstel onder bestaande wetgeving gebeurt echter op ad hoc basis en vaak in kleinschalige projecten. Bestaande wetten missen de nodige termijnen en gedetailleerde en duidelijke verplichtingen inzake natuurherstel. Deze tekortkomingen hebben geleid tot rechtsonzekerheid en verschillende toepassingen van deze wetten in verschillende lidstaten.

De NHW biedt een **gestructureerde en geïntegreerde benadering** van natuurherstel en creëert **meer rechtszekerheid** voor lidstaten en belanghebbenden door een wettelijk kader vast te stellen met duidelijke definities, rechten en plichten, streefdoelen en termijnen. Het bevat ook verplichtingen voor landbouwsystemen en stedelijke omgevingen, die grotendeels ontbreken in de bestaande wetgeving.

Door de natuur te herstellen, zullen ecosystemen **robuuster, verbonden en veerkrachtiger** worden en beter uitgerust zijn om milieudrukken aan te kunnen, waardoor er **meer flexibiliteit** voor menselijke activiteiten mogelijk wordt.

3. Meer rechtszekerheid voor niet-verslechteringsverplichtingen

Niet aantasten van herstelde natuur is effectief beleid

In de NHW zijn verplichtingen opgenomen dat herstelde natuur niet mag verslechteren (artikel 4 (6); 5 (6)). Deze niet-verslechteringsverplichtingen zijn nodig om de wet **effectief en efficiënt** te maken: het zou politiek onsamenhangend, economisch onzinnig en sociaal onverantwoord zijn om tijd en geld te investeren in natuurherstel en daarna verslechtering toe te staan.

Het niet aantasten van bepaalde habitattypen buiten Natura 2000 geeft meer rechtszekerheid

Gebieden met bepaalde habitattypen (Bijlage I & II van de NHW) mogen niet verslechteren (artikel 4 (7); 5 (7)), ook als deze habitats buiten Natura 2000 liggen. Dit is belangrijk, omdat het behoud van deze habitats bijdraagt tot het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten en habitats en **extra kostbare herstelmaatregelen in de toekomst kan voorkomen**.

Niet-verslechteringsverplichtingen buiten Natura 2000-gebieden zijn niet nieuw: er zijn al bepaalde bestaande verplichtingen buiten Natura 2000 in andere EU-wetgeving (waaronder impliciete verplichtingen voor bescherming en herstel van habitats buiten Natura 2000 als Natura 2000-gebieden zich in een ongunstige staat van instandhouding bevinden; verplichtingen voor connectiviteit; beschermingsverplichtingen voor vogelsoorten en hun leefgebieden op grond van de Vogelrichtlijn en dier- en plantensoorten op grond van bijlage IV van de Habitatrichtlijn die overal gelden; de verplichting om een goede milieutoestand te verkrijgen op grond van de Kaderrichtlijn Water). Ook hebben veel lidstaten al bepaalde niet-verslechteringsverplichtingen buiten Natura 2000 in hun nationale wetgeving.

De niet-verslechteringsverplichtingen in de NHW zijn expliciet, duidelijk en holistisch en zullen **meer rechtszekerheid** bieden. Als de niet-verslechteringsverplichtingen niet in de NHW zouden worden opgenomen en verdere verslechtering zou worden toegestaan, zoals in het verleden is gebeurd, zou dit gebrek aan handelen natuurherstel achteraf duurder maken, tot meer rechtszaken leiden en tot verdere juridische onzekerheden, b.v. zoals gezien in de stikstofcrisis in Nederland en in andere lidstaten.

Door de niet-verslechteringsverplichtingen draagt de NHW bij aan de **noodzakelijke transitie naar een duurzamere samenleving** en maakt het een goed evenwicht tussen natuur en mens mogelijk (preambule 49, 55, 58; artikel 11 (9)). **De NHW verbiedt echter niet per se menselijke activiteiten.** Er zijn tal van duurzame activiteiten en praktijken van land- en zeegebruik die wederzijdse voordelen bieden voor zowel de natuur als de mensen. De NHW is zeer geschikt om het gebruik van dergelijke praktijken in de Europese lidstaten te bevorderen en uit te breiden. Door duurzame activiteiten economisch levensvatbaar te maken, kan de NHW bijdragen aan een meer welvarende en veerkrachtige toekomst voor iedereen.

4. Meer rechtszekerheid voor hernieuwbare energiebronnen, klimaatmaatregelen en voedselzekerheid

De NHW voorziet in uitzonderingen op de herstel- en niet-verslechteringsverplichtingen, bijvoorbeeld voor klimaatmaatregelen (artikel 4 (8); artikel 5 (8)). De NHW omvat een afstemming en een **win-winsituatie voor biodiversiteit en hernieuwbare energie en klimaatmaatregelen** (artikel 1(b), 4&5(8)(b); 4(9)(b); 11(5)(a); 12 (2)(j-k); 15 (1)).

De **NHW zal de voedselzekerheid niet bedreigen**: integendeel. Er zijn aanwijzingen dat het herstel van agro-ecosystemen positieve effecten heeft op de voedselproductiviteit op de lange termijn, en het herstel van de natuur fungeert als een verzekeringspolis om de duurzaamheid en veerkracht van de EU op lange termijn te waarborgen (preambule 19, 49). Het herstel van bestuiverspopulaties is essentieel voor het functioneren van terrestrische ecosystemen, het menselijk welzijn en de voedselzekerheid (preambule 46).

5. Flexibiliteit voor de lidstaten

De NHW biedt de lidstaten **flexibiliteit** om aan te geven waar opschaling van herstel moet plaatsvinden. Door middel van **nationale herstelplannen** zullen de lidstaten het gebied kwantificeren dat moet worden hersteld voor terrestrische en mariene ecosystemen, landbouw- en bosgebieden identificeren die moeten worden hersteld enz. (artikelen 11-12).

De NHW legt **geen herstelverplichtingen op voor het gehele grondgebied** van de lidstaten. Herstel is vereist voor habitats in gebieden waar ze niet in goede staat verkeren en gebieden waar herstel nodig is om hun gunstige referentieoppervlakte te bereiken of voor verbeterde connectiviteit. Voor terrestrische en mariene ecosystemen zijn geen herstelmaatregelen nodig in 10% van het gebied van elke groep habitattypen uit bijlage I en II van de NHW dat niet in goede staat verkeert (artikel 4 & 5 (1)). Herstel van leefgebieden van soorten is nodig om voldoende kwaliteit en kwantiteit te bereiken, en om ervoor te zorgen dat soortenpopulaties bevredigende niveaus bereiken. Het is grotendeels aan de lidstaten om te beslissen **waar en hoe** deze herstelverplichtingen worden uitgevoerd.

ⁱ De SERE Legal Working Group bestaat uit experts inzake natuurherstelwetgeving van verschillende EU lidstaten. Deze tekst werd geschreven door: Prof. Dr. Alexandra Aragao (Universiteit van Coimbra), Eleonora Ciscato (Universiteit van Milaan), Prof. Dr. An Cliquet* (Universiteit Gent), Kris Decler (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek), Harm Dotinga (Vogelbescherming Nederland), Dr. Floor Fleurke (), Prof. Dr. Aveliina Helm (Universiteit van Tartu), Francesca Leucci (Universiteit van Bologna), Prof. Dr. Volker Mauerhofer (Mid Sweden Universiteit), Matilde Meertens (Universiteit Gent), Ana Mendes (Évora University), Prof. Dr. Hendrik Schoukens (Universiteit Gent), Prof. Dr. Geert Van Hoorick (Universiteit Gent) and Prof. Dr. Jonathan Verschuuren (Universiteit van Tilburg); *corresponderende auteur: An.Cliquet@ugent.be

ⁱⁱ Voor een uitgebreidere analyse van de Natuurherstelwet door SERE Legal Working Group, zie <https://chapter.ser.org/europe/files-2023-04-sere-legal-working-group-assessment-nature-restoration-law-final-210423-pdf/>

6. Misvattingen over de Natuurherstelwet

Er gaan veel misvattingen en zelfs 'fake news' over de Natuurherstelwet rond. We zetten hier enkele belangrijke feiten op een rijtje.

EU Natuurherstelwet: mythes en misvattingen ontkracht door de SERE Legal Working Group

- 1. Is het de eerste keer dat natuur buiten Natura 2000-gebieden wordt beschermd?**
Nee, de bescherming van soorten en habitats buiten Natura 2000 wordt al sinds 1979 en 1992 door de Natuurrichtlijnen geregeld

- 2. Worden economische activiteiten in herstelde gebieden verboden?**
Nee, activiteiten zoals land- en bosbouw en visserij kunnen worden toegestaan zolang ze duurzaam en natuurinclusief zijn (artikel 11(9)). De overgang van intensieve naar duurzame productie zal worden ondersteund door de EU/lidstaten (preambule §70 en §74)

- 3. Verliezen de lidstaten hun beoordelingsvrijheid?**
Nee, lidstaten kunnen 1) kiezen waar en hoe ze herstellen (artikel 12); 2) activiteiten van groot openbaar belang toelaten (artikels 4-5(8)(c)); 3) 10% van de habitats niet in goede conditie niet herstellen en in slechte staat laten (Artikels 4-5(1))

- 4. Zullen producenten hun CAP-financiering kwijtraken?**
Nee, de CAP ondersteunt natuurinclusieve praktijken en voorziet daarvoor specifieke middelen (preambule §53). Daarnaast bestaan het Just Transition Fund en andere fondsen om de ecologische transitie te ondersteunen (preambule §70)

- 5. Vormt herstel een bedreiging voor de voedselproductie?**
Nee, integendeel, herstel van agro-ecosystemen heeft op lange termijn net een positief effect op de voedselproductiviteit (preambule §15, §19, §46, §49, §56)

- 6. Zal herstel de klimaatcrisis verergeren?**
Nee, integendeel, er zijn synergieën tussen het herstel-en klimaatbeleid (artikels 1(b); 4 & 5(8)(b); 9(b); 11(5)(a); 12(2)(j-k); 15(1))

Meer info en uitgebreide juridische analyse op <https://chapter.sere.org/europe>

SOCIETY FOR
ECOLOGICAL
RESTORATION

